

Společná tisková zpráva Zeleného kruhu, Hnutí DUHA, České společnosti ornitologické a WWF Central and Eastern Europe

Ekologické nevládky vzkazují ministru Nekulovi: zlepšete dohled nad zemědělskými dotacemi

čtvrtek 15. prosince 2022

Ekologické nevládní organizace v otevřeném dopise vyzvaly ministra zemědělství Zdeňka Nekulu, aby zajistil transparentní dohled nad více než 140 miliardami korun z veřejných zemědělských dotací ze Společné zemědělské politiky. [1] Vytýkají mu, že sestavení Monitorovacího výboru (hlavní kontrolní orgán pro novou SZP), který se dnes poprvé schází, proběhlo zcela netransparentně a v rozporu s evropskou legislativou i vládní metodikou. Žádají ho proto o nápravu. Zástupci Zeleného kruhu (hlavní střešní asociace ekologických organizací), kteří se dlouhodobě zemědělským dotacím věnují, nemají ve výboru zastoupení a složení zástupců tak negarantuje účinný veřejný dohled nad dotacemi. Dotace přitom mohou v dalších 5 letech doznat významných změn.

Ekologické organizace přitom již varovaly, že i přes pozitivní změny v zemědělských dotacích není posun natolik významný, aby mohl dostačující měrou vyřešit problémy, kterým česká krajina i půda čelí. [2] Ministerstvo navíc umožní zemědělcům některá potenciálně prospěšná opatření naplnit jen méně účinným způsobem. Zásadní tedy bude dohled nad využitím dotací a je zřejmé, že bude třeba využít možnosti pozměnit Strategický plán SZP v průběhu jeho pěti let platnosti. Jejich podobu může navíc ovlivnit evropská legislativa, která bude v průběhu schválena. [3]

Monitorovací výbor bude dohlížet na průběh čerpání dotací a na realizaci jednotlivých opatření Strategického plánu, který začne platit od příštího roku. K tomu průběžně dostává veškeré nezbytné informace včetně vyhodnocení dopadů na životní prostředí. V případě potřeby posuzuje opatření k nápravě. Je tedy hlavním orgánem dohlížejícím na to, zda se nastavené dotace správně čerpají a plní svůj účel. Předchozí Monitorovací výbor byl tvořen cca 40 zástupci vládních i nevládních institucí. [4]

Ve výboru by měly dle evropské legislativy zasedat také "relevantní subjekty zastupující občanskou společnost". [5] Ekologické organizace přitom kromě dlouhodobé aktivity v procesu tvorby SZP reprezentují více než 50 tisíc občanů, kteří podepsali petici Vraťme život do krajiny či výzvu Za zdravou a pestrou krajinu. [6] Vláda si také v květnu schválila metodiku, dle které by mělo být nevládním organizacím a jejich střešním organizacím v monitorovacích orgánech vždy umožněno mít zastoupení skrze transparentní nominační proces. [7] Nic z toho ministerstvo zemědělství nenaplnilo.

Nad zahájením činnosti nového Monitorovacího výboru SZP se pozastavuje **koordinátor zemědělské kampaně Hnutí DUHA Martin Rexa**: *“Celé dva roky jsme se účastnili přípravy zemědělských dotací, aktivně jsme vystupovali v pracovních skupinách a vypracovali jsme řadu konstruktivních dokumentů s připomínkami a návrhy. Nečekali jsme tedy, že budeme z veřejného dohledu nad dotacemi takto očividně vynecháni. Jsme z přístupu ministerstva zklamaní a žádáme ministra Zdeňka Nekulu o nápravu. K čemu si vláda schvaluje metodiky, když je pak ignoruje?”*

Další argument pro důkladnější nastavení dohledu nad dotacemi přidává **Václav Zámečník, zemědělský expert České společnosti ornitologické**: *“V nových zemědělských dotacích výrazně narostl objem opatření určených pro životní prostředí. Například 30 miliardová ekoschéματα jsou zcela nová a mají pomoci ptákům, hmyzu a celkově české krajině.. Tento zvýšený důraz na životní prostředí by měl být reprezentován i v Monitorovacím výboru, jenž by měl být proto více posílen o organizace a odborníky z environmentální oblasti.”*

Postoj environmentálních nevládek uzavírá **expertka WWF-CEE Alžběta Procházková**: *“Členy Monitorovacího výboru jsou významné státní instituce nebo střešní nevládní organizace. Mezi nimi doposud významně převládaly organizace zemědělské. Sepsali jsme všechny naše argumenty do otevřeného dopisu ministru Nekulovi, protože posílení občanského sektoru a environmentálních odborníků v dohledu nad zemědělskými dotacemi považujeme za nezbytné.”*

Kontakty:

Alžběta Procházková, zemědělská expertka WWF Central and Eastern Europe, 775 147 742, aprochazkova@wwfcee.org

Martin Rexa, koordinátor zemědělské kampaně Hnutí DUHA, 775 894 642, martin.rexa@hnutiduha.cz

Václav Zámečník, zemědělský specialista České společnosti ornitologické, 776 368 360, zamecnik@birdlife.cz

Poznámky:

[1]

https://hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2022/12/monitorovaci_vybor_szp_otevreny_dopis.pdf

[2]

<https://hnutiduha.cz/aktualne/budoucnost-hmyzu-ceske-krajiny-zavisi-na-podobe-dotaci-situace-je-vazna>

[3] Např. Nature Restoration Law (Zákon o obnově přírody) nebo Nařízení o udržitelném používání pesticidů.

[4]

<https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/monitorov>

[aci-vybor/](#) Tento Monitorovací výbor PRV byl však omezen pouze na dohled na druhým pilířem, Programem rozvoje venkova. Nový Monitorovací výbor bude dohlížet nad celou SZP.

[5] Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2021/2115 čl. 124 odst. 2 a čl. 106 odst. 3

[6] <https://www.birdlife.cz/petice-za-krajinu/> a <https://tohlezeru.hnutiduha.cz/>

[7] “Metodika participace nestátních neziskových organizací v poradních a pracovních orgánech a při tvorbě dokumentů státní správy”, vypracovaná Radou vlády pro nestátní neziskové organizace a schválená v květnu 2022 Vládou ČR

https://www.vlada.cz/assets/ppov/rno/dokumenty/Metodika-participace-NNO_verze-po-verejnych-konzultacich_23_5_2022_final.pdf